

Aristotelés: *Rétorika. Nauka o řečnictví a slohu*

- „Řekněme, že rétorika jest schopnost vypořádati možnou přesvědčivou stránku každé jednotlivé věci. [ústřední reklamní idea] Neboť to není úkolem žádné jiné vědy. [...] Avšak rétorika podle mého mínění jest umění, jež je s to takřka v každém daném případě vystihnouti, co je přesvědčivé. Proto také tvrdíme, že její vědní obor není omezen na zvláštní rod předmětů.
- Dokazovací prostředky jsou jednak neumělé, přirozené, jednak umělé. Neumělými nazýváme vesměs ty, jež jsme nepřipravili my, ale jež jsou již předem dány, na příklad svědkové, přiznání při vyšetřování, listiny a pod.; k umělým náležejí ty, jež mohou býti připraveny podle vědeckých pravidel a námi. A tak oněch prvních je třeba jenom užívat, kdežto ty druhé musíme sami vynalézti.
- Dokazovacích, přesvědčovacích prostředků, jež se působí řečí, jsou tři druhy; buď tkví v řečnickově povaze, nebo ve způsobu, do jakého rozpoložení uvede posluchače [*argumentační strategie*: komparace, vyvracení, „očkování“, aj. + vyvolávání emocí: předváděním, provokací, asociací, vtipem, narativními metodami a hudbou; a *doporučovatelem*: odborníci, celebrity, laici], anebo konečně v řeči samé, která je působí tím, že je buď dokazuje, nebo se zdá, že je dokazuje.
- Povahou řečnickovou se působí, je-li vylíčení řečí takové, že řečníka učiní hodnověrným [*corporate identity, nástroje public relations*]; neboť mravně dobrému muži věříme více a dříve jako vůbec ve všech věcech, [...]. Avšak i toho účinku musí býti dosaženo řečnickým výkonem a nemůže býti výsledkem mínění, jež máme předem o řečníkovi, jaký jest. Neboť není tomu tak, jak někteří theoretikové řečnictví míní, kteří řečnickovu poctivost nepočítají k umění, jež by mělo vliv na přesvědčivost, nýbrž je to, abychom tak řekli, mravní povaha, jež téměř nejvíce rozhoduje, pokud se týče víry.“ (*Rétorika*, Kn.I, 1355)
- „Je zřejmo, že opravdu vědecká rétorika zabývá se odůvodňováním. Odůvodňování pak jest druhem důkazu – neboť nejvíce býváme přesvědčeni tehdy, když něco pokládáme za dokázané -; řečnický důkaz jest však obecným úsudkem (*enthyméma*) a ten pak jest, prostě řečeno, nejvlastnějším dokazovacím prostředkem [...] schopnost podle obecných představ vystihnouti to, co jest obecně uznáváno, jest také vlastností toho, kdo dovede pravdu sám nalézti.“ (*Rétorika*, Kn.I., 1355)